

THE SOCIÉTÉ NATIONALE ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ *)

Θὰ ἦτο ἄδικον νὰ μὴ τονίσωμεν τὴν πρόοδον, τὴν ἐπὶ τὴν δεικνύει ἐφέτος ὁ κ. Roll μὲ τὰ δύο του ἔργα: «Πρὸς τὴν Φύσιν», «Διὰ τὴν Ἀνθρωπότητα». Ἐξ αὐτῶν δύναται τις νὰ κρίνῃ τὴν ἐπινοητικότητα, τὴν ἐκτέλεσιν καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν τεχνολογίαν του· εἶναι ἀληθῶς ἔργα διακοσμητικῆς· Δὲν εἶνε ἡ πίνακας τοῦ ὀκρίβαντος ἐκτὸς ἀναλογίας· Ὁ πλήρης τίτλος τοῦ ἔργου θὰ ἦτο: Πρὸς τὴν Φύσιν, ὑπὲρ τῆς Ἀνθρωπότητος, διὰ τῆς Ἐπιστήμης. Φαίνεται ὅτι εὐρισκόμεθα πρὸ μιᾶς πνευματικῆς καταστάσεως συνηθεστάτης ἐν τῇ ἐποχῇ μας: τῆς εἰδωλολατρίας τῆς ἐπιστήμης. Διότι ἐν τῇ ἀλληγορικῇ ταύτῃ συνθέσει βλέπω μόνον τοὺς σοφοὺς νὰ σπεύδωσι πρὸς τὴν Φύσιν. Καὶ μὴπως ἄραγε πρὸς καταπολέμῃσιν τοῦ φυσικοῦ πόνου ἢ ἀποτροπῇ τῆς θανάτου πρέπει νὰ συμβουλευώμεθα τὴν φύσιν; Δὲν εἶνε συμπτωματικὸν καὶ περίεργον ὅτι ὁ καλλιτέχνης προκειμένου νὰ ἐρμηνεύσῃ διὰ τῆς ἀνθρωπότητος τὴν ἐρωτόληπτον ἐξερύνησιν τῆς φύσεως λησμονεῖ τὴν ποίησιν καὶ τὴν τέχνην, λησμονεῖ ἑαυτὸν ἀκόμη; Θὰ ἀντέλεγέ τις ὅτι ὁ κ. Roll, δὲν εἶπε πᾶν ὅτι ἐπὶ τῆς ὑποθέσεώς του ἡδύνατο νὰ εἴπῃ: τὸ ἐξήτασεν ἀπὸ μιᾶς μόνης ὀφείας. Τοῦτο εἶνε ἀκριβῶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑπονοῶ καὶ ὅτι ἡ ἀποφῆς αὕτη εἶνε ἀποφῆς ἐνὸς ὁλοκλήρου αἰῶνος βασιανιζομένου ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς βακτηριολογίας καὶ κατὰ τὸν ὁποῖον, τινὲς τῶν καλλιτέρων ἐξ ἡμῶν διερχονται τὸν καιρὸν τῶν διαβάλλοντες τὰ σμικρότερα τῶν ζώων... Ἐν τῷ ἐκστατικῷ τούτῳ θαυμασμῷ ὑπάρχει ποιά τις παραφροσύνη ἀποκλειστικῆ καὶ φανατικῇ διὰ τὴν Ἐπιστήμην. Ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀνάπτουσιν εἰς τὰ πνεύματα καὶ εἰς τὰς καρδίας τὸ πῦρ ἐνὸς ἰδανικοῦ ἀνέρχονται ὑψηλότερα πρὸς τὴν Φύσιν, ἐργάζονται καλλιτέρον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, παρὰ οἱ ἱατροσοφισταί· ἐκεῖνοι ἐπεξεργάζονται τὸν ἀνθρώπινον ἀνδριάντα καὶ αὐτοὶ δὲν κάμουν ἄλλο ἢ νὰ τὸν ἐπιδιορθώσωσι. Τὸ ἔργον τοῦ κ. Roll δὲν εἶνε ὡς πρὸς τοῦτο ὀλιγώτερον ἄξιον ἐκτιμῆσεως. Ἐκτὸς τῆς σημαντικῆς ἐξάρσεως καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς ἰδέας, ἐκτὸς τοῦ δραματικοῦ χαρακτήρος τῆς συνθέσεως, δεόν νὰ ἐπαινέσωμεν ἐν αὐτῇ ποιητικῶς καὶ πλαστικῶς τὴν ἐμφάνησιν ταύτης τῆς Φύσεως, μίαν ἀτμώδη ἀποθέωσιν σαφούς γυμνότητος ἐπὶ ἀνοικτοῦ βάθους.

Τὸ «Αἰώνιον ἔαρ» τοῦ Maurice Denis γενικῶς ἤρπεν. Συμφωνῶ πρὸς τοὺς θαυμαστάς τοῦ κ. Denis, ὅταν ἐγκωμιάζουσι τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν ἐπιδεικνύοντά του. Εἰς τὰ μέγιστα διδάγματα τοῦ Gauguin καὶ Cézanne, εἰς τὰς αὐστηρῶς λογικὰς συμλάς τοῦ κ. Sérizier ἔσχε τὴν ἐμπνευσιν νὰ προσθέσῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων ἰταλῶν. Ἡδὴ εἶνε τέλειος κάτοχος τῆς ἀρμονίας· συνθέτει μελωδίας κυανᾶς μέσα εἰς τὰς θελακτικωτάτας ροδοκυάνους ἀρμονίας. Ἄν δὲ ὑπάρχῃ προτέρημα ἐλλείπον εἶναι τὸ αὐθόρμητον καὶ ἡ ἀφέλεια.

Ἄλλ' ἀναμφιβόλως περισσότερον πράγματικόν

αὐθόρμητον καὶ νεανικὴ ἀνθρωπότης ὑπάρχει εἰς τὸ τάλαντον τοῦ κ. Auburtin, τὸ ἐγκλείον τόσῃν καλλοσύνην καὶ τόσῃν εἰλικρίνειαν.

Ἡ «Αὐγὴ τῶν Κύκνων» του, φωτεινὴ, φαιδρά, σύνθεσις εὐρεῖα, εἶνε ἡ ὠραιότερα ὅλων τῶν προγεγεσμένων ἔργων του. Ἀξιοσημείωτος εἶνε ἐπίσης ὁ κ. Zuloaga διὰ τὴν ἀναμφιβόλως πρόοδον του. Ἀριστοτέχνης δεξιότατος. Εἶς τινα τῶν ἔργων του ἐνίοτε παρατηροῦνται ἔχῃ ἐπιτηδεύσεως· καὶ τοῦτο διότι προὔτιμῃσεν τὴν ἐπιμελῆ διδασκαλίαν τῶν διδασκάλων ἀπὸ τὴν κατευθεῖαν παρατήρησιν τῆς φύσεως. Δὲν δύναται τις νὰ μὴ χαιρέτισῃ ὡς μίαν προσωπικότητα σπουδαιοτάτην τὸν ζωγράφον τῶν «Μαγισσῶν», τῆς προσωπογραφίας τῆς δεσπ. Bréval καὶ πρὸ πάντων τοῦ «Nain aux outres».

Ἐν τῷ κ. Le Sidaner συναντῶνται ἀρμονικώτατα ἡ γενικὴ αἰσθητικότης μετὰ τῆς αἰσθητικότητος τῆς ζωγραφικῆς καὶ τὸν ἀναδεικνύουσι καλλιτέχνην ἀριστον, λίαν πλαστικὸν καὶ ποιητὴν. Αἱ σπουδαί, ἃς ἐκόμισεν ἐκ Λονδίνου, δεικνύουσι τὸ ἀνώτατον σημεῖον σταδίου, ὅπερ ἀναμφιβόλως ὑπάρχει τὰς ἐπιτυχστεράς ἐκπλήξεις, ἀλλὰ καὶ πρόοδον μεγάλην: τὴν τελείαν ἐμπειροτεχνίαν. Πρὸς ταύτην βαδίζει ὡσαύτως καὶ εἰς ἐκ τῶν νεωρότερον τεχνιτῶν, ὁ κ. Bernard Boutet de Monvel· καὶ ἐξ αὐτοῦ προσδοκῶμεν ἔργα μέγιστα. Ἡ αὐτοπροσωπογραφία του εἶναι ἐν δείγματι. Ἡδύνατό τις νὰ λεπτολογήσῃ ἐπὶ τῆς συμμετρίας τῆς συνθέσεως καὶ ἐπὶ τῶν προτερημάτων τοῦ χρώματος. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς θυέλλης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν κατεσκήνωσεν εἰς ρωμαντικὸς ὄρθος ἐπὶ χέρσου γῆς δικαιολογεῖ τὴν μολυβδόχρουν χροίαν, ἥτις χρωματίζει καὶ καθορίζει τὰ ἀντικείμενα. Ἡ μορφή αὕτη ἔχει ἀλήθειαν. Ἐργασία τολμηρά, ἀτομικὴ, δυνατὴ. Ὡραία ὡσαύτως καὶ ἡ σπουδὴ τοῦ γυμνοῦ τοῦ Henry Caro-Delvaile· τὸ συγκινητικώτερον ἀναμφιβόλως γυμνὸν μετὰ τῶν ὅλων τῶν εἰκόνων τῆς Ἐκθέσεως. Τὸ ἔργον του «Γυνὴ λύουσα τὴν κόμην» εἶναι ἰσχυρὸν ἅμα καὶ ἡδύπαθές, ἡ δὲ μορφή μεγαλοπρεπής. Εἶναι ἐν τμήμα διακοσμητικὸν καὶ περισσότερον διακοσμητικὸν τοῦ δευτέρου πίνακος του «Ταῶς λευκός». Ἡ πληθὺς τῶν προθέσεων ἐν αὐτῷ διασπᾷ τὴν ἐνότητα τοῦ ὅλου. Ἡ πλαστικὴ κακῶς συμβιβάζεται πρὸς τὴν σάτυραν καὶ ὁ δημιουργὸς τοῦ Γυμνοῦ, τὸν ὁποῖον θαυμάζομεν, δὲν εἶναι σατυριστής, ἀλλὰ λυρικός.

Ἄλλα ἔργα ἐνδιαφέροντα εἶνε τὰ τῆς δος Breslau, τῆς κ. Boznanska, τῶν κ. κ. Morrice, Morisset, Lobre, Lebasque, Prunier, Maufra, τὰ ἀδρά καὶ διακοσμητικὰ τοπία τοῦ René Ménard, ἡ «Θλίψις» τοῦ Cottet, ἡ «Ὀρησκυτικὴ τελετή» — ὠραιότατη — τοῦ Simon, τὸ βαρὺ «Θερινὸν Σκιάφως» τοῦ S. Bussy, αἱ προσωπογραφίαι τοῦ Aman—Jean, τὰ ἔργα τοῦ κ. καὶ τῆς κ. Dubem, τῶν κ. κ. Guignet, Lacoste, La Villéon, Guérin, Flandrion, Ranson, Woog, Urbain, Taquoy, Tarkhoff, O. Zenfant, Wagemans, Willaert, Dauchez καὶ τοῦ θελακτικοῦ Willette.

CHARLES MORICE

*) Τέλος.